

MAGYAR HADI SZABÁLYZATOK GYŰJTEMÉNYE.

A MAGYAR LOVASSÁG REGULAMENTUMA 1722.

Leib-corneth.

AZ LEIBCORNETH egy feőtiszt és subalternál az kapitánylaidinant után és ab immemoriali privilegiáltatott, hogy noha maresban rendelt seregekben standarját hordozza és táborban mellette campiroz meg is a regimentnél és minden comendóban nem korneth, hanem hadnagy szolgálatot térszen, hasomlóképpen noha az többé zászlótartók csak in absentia, beteg voltak, vagy arestatiojában az hadnagynek supleállák az compagnianál szolgálattyt, az leibcorneth mindazonáltal mind az compagnianál, mind azon kívül akár minémő szolgálatbeli occurrentiákban az szokott hadnagy szolgálatot viszi véghez, kiért is mindenekben az leibcompagnianál az hadnagyi functiojokban eljár s köteleességit mint más hadnagy observálja.

Halálra condemnált delinqvensekért való intercessiotul et in restitutione honoris, ac bonæ famæ alicujus infamati előkerülendő zászlótartó functiojoktul nem eximáltassék.

Hogy ha hadnagy titulusa vagyon az rangot is obtineállja, mint az kapitánylaidinont, ha kapitány titulust impetal.

Minden holnap füzetise 4 oralis és 3 eqvilis portio.

Corneth.

Egy feő tiszt és subalternál az hadnagy után.

Azt maga hivatalja hozza magával, hogy reá bészott e standarját azaz zászlóját minden némő occasioban compagnijának előtte hordozza és ha történet szerint az közemberek az ellensig előtt megfutmodnának eő az corneth semmiféle okból hátot ne adgyon, se az ren-

dek közül kine törje magát, hanem az frontot az ellenség fele imper-turbate megtarcsa, hogy eö mi nagyobb confusionak oka ne légyen.

Midön az zászló az compagnia előtt mezőben leüttetett, az eö kötelessége, hogy arra vigyázó személy légyen, az zászló strását néha vizitállya és akar minémő allarmára mindent fére hagyván, legelőször is ahoz siessen, s ott légyen, melly okbul ugyanis mingvárt mellette szokott campérozni jobb, vagy balrul az első sátorban, az mint az campérozó rendtartás hozza magával.

Hogyha pedig az zászló az kapétány quartélyában vagyon, akkor az cornethnek inspectiojában nincsen, hanem ha valamely véletlen fogyatkozást, vagy kárt látna körülötte, melyet az kapitánynak szükséges képpen megjelenese.

Táborban kötelessége minden nap regvel és estve az compagnianál visitállya az betegetek és gondgya légyen reájok, hogy étel, ital s medicinával subveniáltassék nekik és tisztán tartassanak, melyrül is minden regvel és estve az kapitányának reportálljon.

Hogyha neki akár éjjel, s akár nappal az strásamester, vagy kapralok által az betegetek illető valamely ujság jelentetik, megtekéntésére azonnal elmenjen és az kapitányának extra megjelenese.

Az reportummal s jelentésekkel tartozik ugyan kapitányát keresni, de csak az compagnianál.

Semmi sincs számadásában az császári régi láb szerént az compagnianál zászlóján kívül, s betegeken és hogy az katonaság tisztán s csinosan viselle magát gondviselésében vagyon. Mindazonáltal nem árt, sőt szükséges maga előmenetelére nézve, ha az compagniat illető több dolgokrül is informáltattya magát, az embereket s lovakat meg esmérni s megválasztani iparkodgyik, egy compagnia és annak idejében quartély repartitióbeli listát tareson magánál informatiójára nézve.

Vasárnap, ünnepnap illeti eötet, hogy az népet a compagniabul az szent miséhez vezesse s vissza is késérje, annak rende szerint, ugy az mindennapi imádsághoz.

Ha hogy valamely altisztnek tunyaságát, vagy java mivoltját észre venné kötelességében a vagy az kis prima planabeliek, vagy közemberekben mi fogyatkozást hivatalyokhoz és ragok viselésekhez tartozandókban observál, megpirongassa és megintse, hogy ha pedig nagyobb okot ad invenióllja, arestomban is tegye, de soha senkit meg ne pálcázzon, mivel régi observantia szerint meg nem engedtetett neki soha is, hogy akár minémő vastag, vagy csak vékony pálczát is mert volna hordozni, hanem vesszöt, vagy korbácsot.

Olly formán, ut præmissum pedig vagy netalántán más állapo-

tokban is, ha az cornéth valaha kit arestomban tetetett, kötelessége, hogy aztot kapitányának, avagy compagnia comendansanak személlye szerint megjelenese.

Interveniál néha, hogy az cornethek tour a tour (azaz sorjában) az regiment, vagy egész trompok, s gvarnyirozok, ispitáljában, vagy is betegek házában commenderoztatnak, hogy az borbélyokkal az betegek, vagy sebesekre való gondviselist fogyatkozás nélkül véghez vitetessik és minek utána feől váltották, az obersterének, s oberst-vachtmaisterinek constitutiojokrul, vagy mi maneamentumokrul reportál.

Történetekben az regimentnél valamely infamáltaknak becsülete restituáltatik, tehát azon compagniabeli cornéth által melybül valók vétettetik véghez az zászlóval azon actus, hogy ha pedig külömb külömb féle compagnióbul valók lennének, táli casu az legüdüsb cornéth vészi véghez az leibstandárral ezen functiót.

Kötelessége az zászlótartoknak, hogy minden az regimentnél halálra condemnáltatott rabért (akár az katona, akár az szolga, vagy asszony cseléd légyen is) az obersternél pro gratia intercedalljanak cum solennitate, azaz sarussan, vel esizmássan, sarkantyussan, az uniformisban fölöltözvén és az standar sziját magokra vévén. Ketten legyenek pedig az kik pro intercessione tali s mennek, s ha lehet, az egyik azon compagniabeli, isto absente ellemben az mely kettő legközelebb találkozik.

Az hadnagy absentiajában suppleálja hivatalját az compagnianál az cornéth és akkor minden kérdés kívül eötet is illeti az teljes reportum és minden szükséges s illendő jelentisek az strásamestertül. Ugy az compagnianál pálczat viselhet, melyet is visitalni, az defectusokat corrigálni és mint az valóságos hadnagy azon szolgálatot véghez vénni tartozik, kapitányának minden regvel reportálván és az extra jelentiseket is megtévén, de az compagnian kívül csak maga characterihez képest szolgál, pálczat sem hordoz, sőt táborban, parádán, marsban és verekedésekben mindenkor zászlója mellett marad, hanem ha mint hadnagy valahova comendéroztatnék in casu emergentiaé, amint sokszor eddig is occurrált.

Hogyha föllebb való tiszt az compagnianál jelen nem volna, az cornéth comendérozza.

Hadi törvényszékben nem admittáltatnak az zászlótartók, cum ipsorum esset intercedere et non iudicare.

Az parolat, eötet is magát illető parancsolatokat az strásamester vészi meg néki, vagy eö absente et impedito az üdüsb kaprál.

Füzetise holnaponként négy oralis és három eqvilis portio, négy és három forintyával respective.

Rangját ezen három s respective eöt feö tiszt a die installationis számlálja.

NB. Az titularis kapitány, hadnagy, vagy zászlótartó (mely titularák non nisi ex suprema aliqva ratione szoktak inducáltatni, mert csak turbatiot s alkalmatlanságot okoznak in ordine, s azért is igen ritkán conferáltatnak) noha mind alacsonyabbak passérolnak az mustrán, mindazonáltal qva tales titulati szolgáltnak, de rangot avval magoknak még sem aqvirálnak.

Strásamester.

Valamint az regimentnél adjungáltatik az adjutant az oberst-vachtmaisternek széntin ugy az compagnianál a strásamester kapitánya s hadnagyának, mely által minden parancsolatok kiadatnak s executióban vétetnek.

Mezőben az leibstandar, s dobok előtt (fural statioban az oberster vagy comendans qvartéljának) veszi az parolát s regiment parancsolatit az adjutant által le vett söveggel és kapitányának és hadnagyának megviszi, mellyektül mi tévő légyen továbbá expediáltatik.

Az zászlótartójának is megvési a parolát, s ha mi az zászlótartót illető parancsolatok adattak volna ki.

Invigilál az kapralokra és pajtáságokra strictissime, mi ravaszságok és passionalt csalárdságok ne intercurrálljanak, mindenek előtt pedig ezekben magát jó prævideállja.

Maga vésellésit ugy alkalmaztassa, hogy az alatta valója előtt respectusát el ne veszesse, keirt is neki meg engedtetik, hogy az kapralokkal, vagy alábbvalokkal mi æconomialis pajtáságban ereszkedgyik, hanem magához hasomlokkal furirokkal és borbélyokkal.

Az kapralok tartoznak neki levett söveggel reportalni, eö pedig tecto capite veszi föl tülök. Az parancsolatok kiadásában pedig, mely az compagnia zászlója előtt szokott véghez menni, ugy alkalmaztattya magát, amint az adjutant functiojánál megératott.

Strásamestertül fogva egy altiszt se járjon kard nélkül az táboron, vagy kaszárnyán kívül.

Minden regvel az compagniát megjárja az strásamester s mindeket jól meg vizsgál, mí hejánosságot munder, fegyver, lovakban, nyeregszerszámban, requisitumokban, ugy az emberekben nem tapasztal-e s azonnal reportál az hadnagyának, vagy ennek absentiajában

az zászlótartójának, aki akkor hadnagy szolgálatot teszzen, de az melyet az maga zászlótartói functioját is végzi. Hasomlóképpen minden estve az tag zetlit az kapitányának és az adjutantnak is mind reggel az report. mind estve az tag czedulát cum reportatione meg vészi.

Midőn az kapitány, vagy hadnagy az compagniat visitálja, minden kaprál által maga kaprárságát kardosan az sátorok eleiben ki áll azokon kívül akik vagy főznek, vagy occasionaliter a lovai körül vannak.

Az lovak tartására, abrakolására, itatására, s tisztogatására accurate vigyázzon és az minden napi inspectioban lévő kaprál által, aki in persona mindenkor jelen légyen vigyázzon, annak rende és szükségse szerint menjen véghez, ez lévén az lovas hadnak legfőjebb mysteriumja, hogy az lovak jó statusban conservaltassanak, s azért minden közkatonának is főképpen imprimáltassék és adigáltassék az lovára mindenekben minden tehetsige szerint való gondgya légyen.

Az többében valami az superioritul præmisso ordine annak illendősigeiben parancsoltatik, ahhoz alkalmaztassa magát, ami pedig in subsequentibus közkatonáig inclusive hagyattatik és az mindennapi parancsolatoknál kiadatik, arra vigyázzon, hogy punctualiter véghez menjen, s azoktul ne recedáltassék.

Valamennyi comando, strása, vagy akárminimő comendérozott nép nyomakodik ki az compagniatul eő állitya rendben s megvizsgálja, meg vagyon-e minden requisituma és ugy igazítja az leib compagnia eleibe, mint az szokott paráda helyire.

Minden holnapi füzetise három oralis és három eqvilis portio.

Furér.

Ez az compagnianak számtartására és afféle munkáknak és szolgálatoknak végben vételére rendelt kessebb prima planabeli személy, eő formálja az compagnianak mustra listáját és menstrualis extractusát és az kapitányának, vagy compagnia comendansának ad subscribendum megviszi.

Az compagnia számadásit, id est concernentiáját, perceptióját és restantiáját eő attendálja s midőn hat holnaprul hat holnapra az regimentnél az compagnia számadása az quartélymester által producáltatik et eorum commissione adjustáltatik és ratificálva az compagnianak kiadatik, kapitánytul fogva, mind az közemberig azon számadás szerént mind az competentiáját, mind perceptióját s restantiáját nomine tenus kinek kinek rubrikáiban az compagnia könyvben individue

fideliter bé írja, mely is az kapitánynál áll, vagy compagnia comendansánál conserváltatik, a honnéd is ha történnék, hogy valamelyéke- nek elbucuszásával, vagy más decrecentiájával számadását ex parte compagniae, meg köllenek csinálni, mingyárt véghez véheti.

Valahányszor valamely furir kihivattatik az quartélymester, vagy profontmesterhez, kötelessége azonnal compareálljon és amit kíván- nak, vagy parancsolnak, arrul in functionalibus feleljen és a tévő légyen.

Ha közülök egy, vagy más dévajtságban tapasztaltatik s paran- csolatiban el nem jár, vagy az tábor hely ki jegyezésében confuziót okoz, szabadságokban áll jó meg pérongatni s meg is pálcázni.

Mustrakor eő olvassa az compagnianak mustra listáját, azután pedig az mustra tabellát is az quartélymester parancsolatjából el irnyi segéti.

Nem különben az regimentbéli menstrualis tabellakat és entou- fokot, számadásokat, számadásbeli tabellákat, s valami némő ollyas irásokat tartozik purizálni és azokban az quartélymester által magát applicáltatni.

Marsban, holott a nép helységekben szálltattik, az furir előre takarodik, mindgyárt hajnalban az uj statióban és oda érvén az uj quartélyokat juxta competentiam az tisztek számára és az többinek is, a mit kitelhetik, rendben vészi, mellyet el vigezván pedig az com- pagnijának közelgetisivel eleiben ki migyen, az kapitányának miben létit megjelenti, s bé vezeti az compagniat marsában, azután ki osztja az kapitány szállása előtt kinek kinek bilietumát, még azon estve, vagy is igen regvel azomban az mars entwurf szerint meg- csinálja qvietantiát és az kapitánya subscriptioja alatt kiadgya az lakosoknak és ellenben az compagniat contra qvietaltatja azok által cum solita conclusa attestationis.

In stativo quartirio tartozik az furir az ahoz rendelt üdőben falu- rul falura menni, az melyekben az compagnia helyeztetett és az lakosokkal de perceptis számot vetni, s qvietálni, azoktul is contra qvietantiát venni.

Ha profontmester nincs az regimentnél az üdősbik furir köte- leztetik szolgálattját suppléálni, ha csak casu az regiment mást nem rendel. Niha ordinaczra is küldetik.

Az furir úgy mint egy altiszt consideáltatik 2 oralis és 2 eqvilis portioja jár. négy és három forintyával minden holnap.

Musterschreiber.

Az mostani időkben musterehreiberek nem tartatnak már, hanem csak háboruban, kinek tali passu kötelessége az mustra listákat, cassa extractusokat, s afféle compagniabeli munkákat leírni az strázsa-mester elintézése szerint az tag zetlit föltenni és az kapitány correspondentiáját folytatni.

Absentiájában az furirnak eő viszi véghez ennek szolgálattját az compagnianál és regimentnél, de lovas szolgálatot helyette tenni nem mindenkor tartozik, hanem in tali casu ob non existentiam az compagnia elkerültetik, hanem az tábor helyit kijedezeni el köll neki menni az qvartélymesterrel.

Sokszor kívántatik az qvartilymester, vagy profuntmester mellé mi egymás állapotoknak leírására, de ha az sorján kívül applicaltatik, abban az kapitánya consentiállyon s fáradságáért valamely recompensatio rendeltetik.

Két oralis és egy eqvilis portioja vagon.

Trombitás.

Ennek kötelessége az compagnianál, hogy trombéta fujással vigye véghez maga szokása szerint való szolgálattját, az kapitánya vagy comendansa parancsolattjából, mely trombita jelek pedig állanak az compagnia tudására, s maga alkalmaztatására, 1. készülő, 2. lóra, 3. az fegyvernek eltételire, 4. marcs, 5. allarma, 6. appellbül.

Professióját szükséges, hogy jól tudgya, s abban magát többször is non obstante eő exercealja, tudatlanságbul mi confusiót ne okozzon.

Valamikor kapitány comandóban, vagy egyéb szolgálatban esik, mindenkor eő is véle migyen.

Füzetése holnaponkint két oralis és egy eqvilis portio. Ha compagnijabeli feő, vagy altiszt, vagy közember meghalozik és temetisire ki kesiri, az regimentnél az afféliekben rendelt accidenciája, az kard és pár sarunak váltságáért meg jár Táborban, vagy az kapitányánál vagon, vagy az compagnianál pajtáságban.

Nyereggyártó és kovács.

Ezek az compagnia mesteremberei, az kik (kivivin vas szeg, patkó, ló orvosság, bőr, fa és több affélei reqvisitumokat, melyeket eők ad-

nak) tartoznak fáradságokért, s munkájokért jóval is kevesebbel magokat contentáltatni, s mind sem más idegyenektül szoktak venni. Niha az oberstvachtmajstertül, vagy kapitányaitul bizonyos taxa szabatik nékik, mely szerint veszik munkájoknak jutalmát. Holnaponként jár mindeniknek egy oralis 5 forintyával, mint egy köz katonának és egy eqvilis portiója in natura. Az strásállástul mentek, de marcsban és comandóban tartoznak az compagnióval, vagy tromppal ellenség eleiben is menni, mesterségbeli occurraló szügséges szolgálatokra nézve.

Kaprál.

Ez az strásamesterség után igen munkás fáradságos functio, kéirt is jó magyarul, s tótul és németül is tudó, a kik olvasni és irni is tanultak és másként is tisztos magaviseelő embereket köll ezen altisztisgre választani, úgy hogy az maga alatt lévő káprálságát s pajtasságát connotálhassa és az strásamestertül fölveendő parancsolatokat is irhassa következendőképpen ezekben annyival bizonyosabban eljárasson.

Az kaprálók az strásamestertül az zászló előtt veszik ki a parancsolatot s parolát sövegelve, s úgy reportálnak ennek minden regvel ugyanott.

Ki véin az parancsolatot es szolgálatoknak repartitioját, ki ki az maga kapráltságában lévőinek kiadgya, de parolát az közembernek kiadni nem szokás, hanem a midón postokon szolgálatokban, vagy mezein vagyon, az jelt, az szolgálatokra is a kiken a sor vagyon, elrendeli.

Minden regvel ki ki az maga alatta valóit megvisgállya és készen fölöltezve tartja, úgy hogy a midón az strásamester és hadnagy az visitatióra mennek, mindent in promptu találának.

Az tisztaságra vigyázzanak, mocskosan, szurkosan, füsületlen, vagy mosdatlan ne találtassék a nép, máskép eök adoznak. Ruhája ha valamelyikének szakadoz, mingyárt meg fótoztassa. Asszonyok, gyermekek láb alatt ne tisztátalankodgyanak, másként a profoz megbünteti eöket, hanem az companián kévül járjanak a kijedzett helyre, ugy az egisz compagniabieliek.

Mindennap edgyike közülök az compagnianál inspectióban vagyon. a ki az pajtasságok főzésére, lovak tartására, abrakolására, itatására és tisztítására vigyáz, úgy széntin gondgya vagyon arra is, hogy az comendérozottak annak parancsolt idein punctualiter kinyomakodgyanak. Item az compagnianál mindenek annak rendelise szerint

menjenek vighez, mi veszekedis s egyib galibáskodás az nép között is eltávoztassék. El telvén pedig az inspectiója, reportál azonnal az strásamesternek, minekelőtte annak, a ki fölváltotta, az szükséges informatiót megadta.

Mivel sok féle nyelven beszél az mostani vélág, azirt az kaprál is az parancsolatok kiadásával kinek kinek az maga nyelvin adgya ki. vagy ha maga ahoz nem tudna, törtinet szerént, valamely közember által mondassa meg, úgy hogy jól megérese és minnáján senki azután nem tudásával magát ne menthesse.

Füzetise minden holnap két oralis és két eqvilis portio à eöt is három forintokkal.

Közkatona.

Hivatalja, hogy a mi neki Fölséges Urunk hadi szolgálatiban vagy regiment és compagniabeli állapotokban annak rendelt módgya szerint parancsoltatik, aztot emberül minden hévséggel és szorgalmatossággal okvetetlen véghez vigye és attul, vagy azoktul soha magát ne vonyogassa, hanem tellyes készséggel és jó szévvvel meg cselekedje, mert ugyanis valamint az hadi articulusokra, s azoknak megtartására ki megesküdütt, úgy széntin az regimentnek s compagniabeli fő-, s altiszteknek az hite szerint szovát fogadni s engedelmeskedni tartozik egyébaránt az törvényes büntetisit, mely az hadi állapotban minden régorral szokott in continenti véghez menni el nem kerüli.

Mundérjára. fegyverire, nyeregszerszámára s egyib requisitumára de főképpen az lovára minden tehetsége szerint való jó gondviselissel légyen, s el se mulassa.

Ha valamely fiók strásán áll, senkit igen közel magához ne ereszszen és senkivel ne beszillyen, ha nem akitül dependeál.

Mi ajándikot, ételt, italt azon fiók strásán lévén el ne vegyen, hanem előtte, vagy ahol kívánnyia tétesse le, méglen fölváltatik.

Minden postákon az ébredensig és vigyázás praetendáltatik tüle.

Midőn a fiók strásárúl fölváltatik, annak a ki fölváltja, mindeket az rendelisek szerint resignállyon, valamint néki meghagyattott, mikint viselje magát.

Történet szerint az fiok strásán mi nyavala írni, tehát onnend el nem mehet, hanem az strását szólécsa, s ugyan váltassa föl magát mert ugyanis senkinek sem szabad strásálló helyirül elmenni előbb, hogy sem fölváltatott, élete elvesztise alatt.

Senki a másikat az strása tiszte hire nélkül föl ne válcsa. annak

tudásával pedig ki ki maga karabénnyával válesa föl, az annak szokott rende szerint.

Estve az retirada után kezdenek az fiók strásák mingyárt az megszollétáshoz (hanem ha meg volna tiltva) következendőképpen. A kit háromszor megszollét az fiók strása s nem felel, vagyis vexálni akarja, csakés tüzet ad reá, megtartya igazságát és inkább dicsíretet érdemel, hogy sem arrul mi szó titessik.

Ha valaki közel hozza vézellésit, vagy talán ippen más szükségét is vighez vinni akarná, az strása pajtásaira kiáleson, az kik az süvegít zálogban vehetik, méglen ki nem váltya.

Minden fiók strása az maga karabénnyát oly készséggel visellje, hogy minden szempillantásban azzal élhessen, mely is mindenkor a keziben légyen és le ne támassza, se pedig vállára ne vegye, vagy az bal karján föl praesentálva sétáljon avval föl s alá, vagy a többi fegyverhez közel megállapodván lábhoz ereszsze.

Ugyanaz fiók strása mindenkor egyenesen kifele praesentálljon, ha praesentálni köll annak tudományá szerint.

Midőn az venerabile az strása post előtt vitetik, tehát az fiók strása le nem térdepel, se az süvegít le nem veszi, hanem szokás szerint praesentál.

Hasonlóképpen praesentál a midőn valamely főtiszt azon vagy ki s be megyen.

In reliqvo mi légyen kinek kinek kötelessége, azt az hadi articulusok mutattják, mellyek minden mustrakor elolvastatnak, s más-ként is azoknak meg nem volnának, az auditor által, ha miben megakad, megolvastatnak, explicáltatnak ad requisitionem a hol is minden informatiót vehet, de az mellett ki ki azon is iparkodgyik, ne csak az maga functióját jól megércse, hanem az föllyebb valóknak hivatallokat is, mibül állyon, megtanulja, úgy hogy jövendőben arra applicáltván, mingyárt ahoz tudhassa magát alkalmaztatni, s ne kéntelenitessék azután csak ex necessitate magát capacitáltatni, melly csekél recomendatiójára válnik.

Minden holnapi füzetise egy közkatonának egy oralis portio eöt forintyával.